

Србија баш нема среће са реформом правосуђа. У редовном годишњем извештају заштитника грађана за 2013. годину ни други круг реформе (после неуспешног првог круга) није довео до побољшања у том државном сектору, кључном за гарантовање правде грађанима. „Независност судства посрће под притисцима, популистичким и институционалним“, наглашава се у извештају. Као пример се наводи притисак на судско веће Апелационог суда у Крагујевцу да измени одлуку ниже инстанце, а пошто то веће није учинило, његови чланови су размештени, а против председника већа поднета је дисциплинска пријава. Судија Посебног одељења за организовани криминал Вишег суда у Београду је Високом савету судства поднео притужбу против председника суда тврдећи да му се са тог места угрожава независност, да би ВСС потпуно избегао да мериторно размотри његову жалбу.

Осврнувши се на податке о раду судова, које је недавно објавио Врховни касациони суд, по којима се у свим судовима у Србији тренутно налази 3,3 милиона предмета, Драгана Бољевић, председница Друштва судија Србије, указују да нам је период пре реформе недостижан.

„У 2009. години владало је неподељено мишљење о неопходности реформе. Накнадна догађања довела су до тога да нам је сада 2009. година недостижна у

многим областима. Занимљиво је да је немогуће пронаћи годишње извештаје од пре 2010. године, као да је Србија пре тога била држава без судова. До одређених података долази се из одговора на ЕУ упитник, али чак ни тамо не постоје подаци за 2009. годину, иако је урађен извештај за 11 месеци 2009. године који је сасвим релевантан за поређење с каснијим годинама“, објашњава судија Бољевић и поредећи 2013. са 2008. годином наводи да је 2013. у раду било скоро четири милиона предмета, да их је остало нерешених скоро два и по милиона, од којих скоро два милиона извршних. Насупрот томе, 2008. године у раду је било нешто мање од 2,4 милиона предмета, а на крају је остало нерешених мало мање од 800.000, од чега извршних мање од 400.000.

Шта све није чињено да би правда била ефикаснија и делотворнија а на крају се стигло до поразних резултата које је саопштио ВКС. До сада се два пута променила судска мрежа, а то значи да су сви предмети били запакивани и отпакивани, пребацивани у друге зграде, развођени и завођени по два пута. Закони се мењају брзо, често и неусклађено, па су свакодневне дилеме који закон треба применити, како који закон тумачити... Речит је пример Законика о кривичном поступку из 2001. године који је до 2010. године мењан још девет пута; други ЗКП из 2006. године, иако никад није примењиван, мењан

је и 2007. и 2008, а важећи ЗКП из 2011. мењан је и пре него што је почела његова примена, већ у 2011. години, а затим и у 2012. и два пута у 2013. Ни за шта од тога судије нису одговорне, већ држава. На све то често заказује и квалитет рада полиције и тужилаштва јер недостају баш докази којима би се поткрепила оптужба. Тужилачка истрага никако да стане на своје ноге...

Није прошло много време на откако је министар правде у одлазећој Влади Србије Никола Селаковић као спасоносно решење проблема дефицита тужилаца предложио да се истражним судијама омогући да буду бирани за заменике јавних тужилаца. Међутим, нема података да се неки бивши истражни судија пријавио за посао тужиоца. А и како би када је Уставом Србије одређено да се први избор на јавнотужилачку функцију врши на три године, што је свакако демотивишуће за поједине истражне судије да конкуришу за места у тужилаштву.

Тек, министар Селаковић се сада досетио да нема делотворне реформе правосуђа без темељне реформе полиције, пошто полиција, тужилаштво и судство чине један ланац, који пуца ако једна карика не функционише.

На недавној конференцији „Реформа кривичног права“, коју је на Копаонику организовало Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, Селаковић је рекао да „тужилац иза себе мора да има читаве тимове стручних људи, који ће му помоћи у расветљавању злочина и омогућити му да напише такву оптужницу која најлакше води

Тужиоци указују да се проблеми у сарадњи са полицијом појављују свакодневно и да полиција често не одговори адекватно на њихове захтеве

до осуђујуће пресуде, а не до низа ослобађајућих...

Е, да би се то постигло, Управа криминалистичке полиције (УКП) могла би да буде издвојена из Министарства унутрашњих послова и да пређе у надлежност Министарства правде и државне управе, или под директан надзор Републичког јавног тужилаштва. У неким европским државама јавни тужилац је истовремено и шеф правосудне полиције коју, изгледа, и Србија жели да оснује. Према овој концепцији, сви унутрашњи послови, као што су јавна безбедност и саобраћајна полиција, остали би у надлежности МУП-а, а све активности које представљају кривично гоњење биле би под окриљем Министарства правде и државне управе. На тај начин би се обезбедило боље функционисање ланца који чине полиција, тужилаштво и суд, о чему је на Копаонику говорио министар Селаковић.

У 2009. владало је мишљење о неопходности реформе. Накнадна догађања довела су до тога да нам је сада 2009. недостижна у многим областима

Тужиоци у Србији већ годинама подржавају ову идеју. Таква решења показала су се делотворним у многим европским земљама. Јавни тужилац у Швајцарској је истовремено и шеф правосудне полиције. У Белгији су поједини делови полиције у саставу јавног тужилаштва, а у Италији су поједине полицијске јединице под непосредном командом старешине тужилаштва. У Француској постоји правосудна полиција, а у Шпанији је полиција одговорна тужиоцу за откривање кривичних дела и прикупљање доказа. „Код нас полицајац одговара свом старешини, а ради за јавног тужиоца“, каже за др Горан Илић, заменик републичког јавног тужиоца.

Занимљиво је решење у Хрватској, где постоје истражници који су полицајци, али им овлашћење за прикупљање доказа и друге активности у предистражном поступку даје тужилац.

„Тужилаштва у Хрватској сваке године састављају листе истражника и прослеђују их њиховом државном одвјетништву, које врши годишњи избор истражника. Тако тужиоци имају утицај на избор полицијских кадрова који ће радити на пословима кривичног гоњења“, каже др Илић.

Тужиоци указују да се проблеми у сарадњи са полицијом појављују свакодневно и да им изгледа као да се врте у затвореном кругу, јер полиција често не одговори адекватно на њихове захтеве.

За упућене, на сцени је недостатак координације између тужилаштва и полиције, што је чак уочила и ЕК у последњих неколико година, истичући то у својим извештајима. Још је у сећању „протест“ полиције из истражног тима на корупционашким аферама у време истраге против бившег министра Оливера Дулића због наводног тужилачког опструирања истраге и угрожавања доказа тако што се избегава одређивање и на терет му се ставља блажи облик злоупотребе службеног положаја. Александар Вучић је тада пашићевски покушао да „нахрани вука и сачува овце“ тако што је „потпуно разумео припаднике полиције“, али и навео да „немамо право да се мешамо у рад тужилаштва...“

Сва је прилика да се сада предност даје једној страни – тужилаштву. Овај нови субординативни однос поред прокламованог циља – повећање ефикасности, крије и један за наше прилике одавно одомаћен – политичку контролу кроз један орган, уместо кроз два, као до сада. **НИН**

ЈАКША ВЛАХОВИЋ